

УДК 78.01/.071.1+781.9/.68

DOI <https://doi.org/10.31723/2524-0447-2024-40-3>**Анастасія Павлівна Муляр**

ORCID: 0000-0003-4567-9064

*аспірантка кафедри історії музики та музичної етнографії
Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової
anastasia9774655087@gmail.com*

АКТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИКОНАВСЬКИХ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ ВАРІАЦІЙНИХ ЦИКЛІВ Л. БЕТХОВЕНА: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТА МУЗИКОЗНАВЧІ ПЕРСПЕКТИВИ

Мета даної статті постає в переосмисленні класичних творів через призму сучасних підходів до виконання, творчих технологій і культурних змін. Доцільність дослідження визначається також тим, що в умовах сучасного глобалізованого культурного простору піаністи та дослідники мають унікальну можливість ідентифікувати нові виконавські стратегії, які відповідають зміненим естетичним і технічним вимогам. *Методологія* роботи зумовлюється єдністю жанрово-стильового та праксеологічного підходів, запроваджуються особистісно-діяльнісний ракурс вивчення піанізму та інформаційно-комунікативний підхід. *Наукова новизна* статті визначається музикознавчим осмисленням змін у виконавських практиках, зокрема через призму робіт видатних музикознавців, таких як Чарльз Розен, Річард Тарускін та Альфред Брендель, котрі дозволяють виявляти відмінності та характерні риси сучасних інтерпретацій, реконструкції сприйняття та діяння класичної музики. Сучасні інтерпретації варіацій Людвіга ван Бетховена є яскравим прикладом того, як музика може зберігати свою актуальність і водночас трансформуватися під впливом нових культурних, технологічних та методологічних умов, а виконання Бетховена сьогодні постає сферою реалізації найрізноманітніших інтерпретаційних підходів, кожен з яких має свою логіку і виправданість. *Висновки.* Класичні твори Бетховена продовжують бути важливими не лише як частина історичної спадщини, але й як об'єкти сучасного музичного аналізу та виконавської діяльності. В умовах глобалізації та технологічного прогресу новітні методи дослідження і виконання надають нові можливості для інтерпретації і переосмислення класичних творів. Інтерпретаційний плюралізм, характерний для сучасної музичної культури у цілому, дозволяє по-новому почути та відчути музику Бетховена, відкриваючи нові грані його творчості, водночас підтверджуючи її вічну значущість.

Ключові слова: варіації Л. Бетховена, сучасні інтерпретації, виконавські практики, історично інформоване виконавство (hip), нові технології в музиці, естетика і техніка, інновації в музичному виконанні, ритміка і фразування, піаністична майстерність, інтерпретаційний плюралізм.

Muliar Anastasiia Pavlovna, Applicant at the Department of Music History and Musical Ethnography of the Odesa National A. V. Nezhdanova Academy of Music

Current approaches to performance interpretations of L. Beethoven's variation cycles: a comparative analysis and musicological perspectives

The aim of this article is to rethink classical works through the lens of modern approaches to performance, creative technologies, and cultural changes. The relevance of this research is also determined by the fact that in today's globalized cultural space, pianists and researchers have a unique opportunity to identify new performance strategies that meet the changed aesthetic and technical requirements. The methodology of this work is shaped by the unity of genre-stylistic and praxeological approaches, introducing a personal-activity perspective on the study of pianism and an information-communicative approach. The scientific novelty of the article is defined by the musicological interpretation of changes in performance practices, particularly through the works of prominent musicologists such as Charles Rosen, Richard Taruskin, and Alfred Brendel, which allow for the identification of differences and characteristic features of contemporary interpretations, as well as the reconstruction of perceptions and actions in classical music. Modern interpretations of Ludwig van Beethoven's variations are a vivid example of how music can maintain its relevance while simultaneously transforming under the influence of new cultural, technological, and methodological conditions. Beethoven's performance today represents a realm of diverse interpretive approaches, each with its own logic and justification. **Conclusions:** Beethoven's classical works continue to be significant not only as part of historical heritage but also as subjects of contemporary musical analysis and performance activity. In the context of globalization and technological progress, new methods of research and performance provide new opportunities for interpretation and rethinking of classical works. The interpretative pluralism characteristic of modern musical culture as a whole allows Beethoven's music to be heard and felt in new ways, revealing new facets of his creativity while reaffirming its eternal significance.

Key words: Beethoven's variations, modern interpretations, performance practices, historically informed performance (HIP), new technologies in music, aesthetics and technique, innovations in musical performance, rhythm and phrasing, pianistic mastery, interpretive pluralism.

Людвіг ван Бетховен, один із найвеличніших композиторів класичної епохи, залишив яскравий слід в історії музики. Його сонати та варіації є фундаментальними творами, які впродовж століть викликали інтерес виконавців та теоретиків. У XXI столітті, на тлі новітніх методологічних підходів, технологічних інновацій та зміненого культурного контексту, ці твори отримують нові інтерпретації, що пропонують різноманітні перспективи

та демонструють широке розмаїття виконавських практик. **Актуальність теми статті** зумовлюється важливістю переосмислення класичних творів через призму сучасних підходів до виконання, творчих технологій і культурних змін. Доцільність дослідження визначається також тим, що в умовах сучасного глобалізованого культурного простору піаністи та дослідники мають унікальну можливість ідентифікувати нові виконавські стратегії, які відповідають зміненим естетичним і технічним вимогам.

Сьогодні доступність новітніх технологій дозволяє не лише записувати і аналізувати виконання з раніше недосяжною точністю, але й вивчати виконання в контексті історичних записів, доступних для всіх. Наприклад, розвиток цифрових платформ дозволяє порівнювати інтерпретації піаністів різних епох, зокрема Гленна Гульда чи Марти Аргеріх, із сучасними виконаннями. Це сприяє глибшому розумінню еволюції виконавської майстерності та розширенню концепційних здатностей сучасних інтерпретацій.

Зокрема, у XXI столітті змінились підходи до риторики виконання та індивідуального підходу до музичної фрази. Інтерпретації більше не зводяться лише до відтворення нотного тексту; піаністи намагаються передати свою особисту рефлексію стосовно обраного твору, що збагачує та змінює сприйняття класичної спадщини.

Розгляд інтерпретацій творів Людвіга ван Бетховена, зокрема 32-х і 33-х варіацій, в контексті виконавських здобутків XXI століття відкриває широкі можливості для аналізу впливу сучасних естетичних і технічних підходів на виконавське мистецтво. Виконавці сьогодні не лише відтворюють ноти, а й використовують свої індивідуальні стилі, залучають відчуття ритму і фразування, що розширює межі традиційного сприйняття музики Бетховена. У цій статті ми розглянемо ці процеси, спираючись на праці провідних музикознавців і аналізуючи їх вплив на сучасне виконавське мистецтво. **Головною метою статті** є визначення актуальних підходів до вивчення інтерпретативних особливостей найбільш визначних варіаційних циклів Л. Бетховена.

Розглядаючи «32 варіації для фортепіано», неможливо оминути увагою естетичний та структурний аналіз цього твору. Варіації Бетховена втілюють складну взаємодію тематичного матеріалу і формотворчих принципів, котра відображає складність його композиторського мислення. На думку Чарльза Розена, «варіації, як форма, в руках Бетховена, перетворюються на лабораторію ідей» [1, с. 96], де кожен новий музичний елемент стає полем для експериментів з тематичним розвитком. Ця теза має значний резонанс у сучасних дослідженнях, які зосереджені на структурному аналізі бетховенських варіацій.

Цей твір один з найяскравіших прикладів бетховенської варіаційної форми, був написаний у 1806 році, вирізняється драматизмом, віртуозністю та структурною складністю. У ньому Бетховен виявляє межі традиційної варіаційної форми, демонструючи як свою технічну майстерність, так і глибоке відчуття музичного розвитку.

Твір починається з короткої, але виразної теми в до мінорі, що складається всього з восьми тактів. Тема має чіткий ритмічний малюнок, заснований на низхідних хроматичних лініях, відзначається яскравим контрастом між акордовими та мелодичними елементами. Бетховен вже в темі закладає фундамент для драматичної та структурної різноманітності наступних варіацій.

Перші вісім варіацій підпорядковані принципу збільшення складності. Початкова варіація (варіація 1) зберігає форму і гармонію теми, додаючи до неї енергійний рух шістьнадцятими тривалостями, що робить її більш насиченою ритмічно. Варіації 2 і 3 вводять нові текстурні елементи, такі як тріолі та синкоповані ритми, які створюють відчуття прискорення та наростаючої інтенсивності. До четвертої варіації Бетховен використовує більш щільну акордову фактуру, підкреслюючи міць і драматизм музичного змісту. Варіації 7 і 8 продовжують розвиток, поступово ускладнюючи гармонію та збільшуючи технічні вимоги до виконавця.

Група варіацій від 9-ї до 16-ї демонструє подальший розвиток теми через різні текстури та ритми. Варіація 9 відзначається м'яким і ліричним характером, з більш спокійною та виразною мелодією, що створює контраст з попередніми, більш енергійними варіаціями.

Варіації 10 і 11 повертають динаміку і ритмічне напруження, використовуючи синкопи та складні ритмічні фігури. Варіація 13 дивує своїм канонічним викладом: Бетховен застосовує контрапунктичні прийоми, створюючи відчуття поліфонічної тканини. Варіації 15 і 16 демонструють поступове посилення ритмічної та текстурної складності, готуючи слухача до наступного етапу варіаційного циклу.

Варіації 17–24 виявляють власну лінію розвитку, у якій варіація 17 представляє собою драматичну кульмінацію, характеризується насиченою хроматикою та потужними акордами. Ця варіація особливо цікава з точки зору інтерпретації, оскільки піаністи можуть акцентувати її експресивні можливості, підкреслюючи її похмуру та трагічну атмосферу.

Варіації групи 19–20 продовжують розвивати драматичну лінію, використовуючи складні ритмічні та гармонічні рішення. Варіація 21, на відміну від попередніх, вводить більш спокійний і ліричний характер, нагадуючи про початок циклу і створюючи контраст для наступних варіацій.

Фінальна група варіацій, від 25-ї до 32-ї, представляє собою кульмінацію всього циклу. Варіація 25 вводить інтенсивний і швидкий пасаж, що викликає напруження та динамізацію музичного матеріалу. Варіації 26 і 27 включають у себе елементи фуги та поліфонії, чим ще раз підкреслюють технічну складність твору. Варіація 29 виділяється своїм маршовим ритмом, що надає їй особливої урочистості. Варіація 32 завершує цикл потужним і драматичним фіналом, у якому Бетховен з'єднує всі попередні елементи в єдине ціле.

Інтерпретації бетховенських варіацій зазнали суттєвих змін протягом останніх десятиліть, що пов'язано з розвитком різних виконавських шкіл та появою нових підходів до виконання класичної музики. У XXI столітті виконавці стикаються з численними викликами, пов'язаними з необхідністю знайти баланс між історичною автентичністю та особистою інтерпретаційною свободою.

Одним з провідних напрямів сучасної виконавської практики є історично інформоване виконання (HIP), яке набуло популярності завдяки роботам таких музикознавців, як Річард Тарускін.

Використання інструментів, що відповідають епосі Бетховена, а також відновлення автентичних виконавських традицій стало важливою складовою цього підходу [2]. Тим не менш, багато сучасних піаністів, як Ігор Левіт, все ж звертаються до традиційного роаяля, інтерпретуючи Бетховена крізь призму сучасних музичних уподобань та індивідуальних стилістичних характеристик.

Окремо слід згадати про роль темпу в інтерпретації «32 варіацій». Темп, як виконавський параметр, має величезне значення для структурування музичного матеріалу та формування загального наративу твору. Так, наприклад, Ігор Левіт віддає перевагу поміркованим темпам, що дозволяє краще підкреслити драматичні контрасти між варіаціями, тоді як Данііл Трифонов вдається до більш динамічного та експресивного темпового рішення, що надає твору особливої енергійності та напруги.

Сучасний розвиток технологій суттєво змінив підходи до виконавського мистецтва. Виконавці мають можливість використовувати сучасні цифрові інструменти для аналізу власних виступів, що дозволяє досягати високого рівня точності та деталізації у виконанні. Це стосується як аудіо-, так і відеозаписів, які стають об'єктами ретельного дослідження з боку виконавців.

У сучасній виконавській практиці важливу роль придбає феномен *інтерпретаційного плюралізму*, який полягає у співіснуванні різних виконавських підходів до одного й того самого твору.

Цей феномен стає однією з ключових ознак творчого підходу до музики. Саме поняття плюралізму відображає багатогранність можливих трактувань одного й того ж твору, коли виконавці, маючи доступ до різних стилістичних, історичних та технічних підходів, створюють індивідуальні інтерпретації, які можуть кардинально відрізнятись одна від одної. Такий підхід відображає не лише технічний рівень виконавця, але й його особисте бачення музичного тексту, здатність передавати унікальну емоційну й інтелектуальну взаємодію з твором.

Інтерпретаційний плюралізм, особливо в контексті творів Бетховена, таких як 32 та 33 варіації, демонструє, як один і той

самий текст може розкритися через різні призми – від історично інформованого виконання до більш сучасних, інноваційних підходів. Наприклад, у XXI столітті піаністи мають можливість обирати між автентичними інструментами епохи Бетховена або сучасними концертними роялями, кожен з яких пропонує інше, своєрідне, звучання і різноманітні засоби виразності. Таким чином, варіативність інструментарію також впливає на інтерпретацію твору.

Багатогранність підходів також пов'язана з тим, що сучасні виконавці можуть спиратися на музикознавчі дослідження, що змінюють розуміння оригінального задуму композитора. Як зазначає Альфред Брендель, «виконавець повинен не лише технічно відтворювати ноти, а й відчувати внутрішню логіку твору, його драматургію» [3, с. 38]. Це означає, що кожен музикант, маючи власне розуміння форми, ритму, темпу, артикуляції та динаміки, здатен надавати нового життя класичному тексту, відкриваючи слухачам нові аспекти відомої та досить звичної музики.

З іншого боку, сучасні технології, зокрема доступ до записів різних інтерпретацій, також відіграють важливу роль у формуванні виконавської практики. Музиканти мають змогу вивчати і порівнювати інтерпретації великих піаністів минулого, таких як Вільгельм Кемпф, Артур Рубінштейн або Glenn Gould, і на основі цього створювати власні трактування. Це створює нову реальність, у якій кожен виконавець є учасником діалогу між традицією та інновацією, що робить виконавський плюралізм невід'ємною частиною сучасної музичної культури.

Ця тенденція особливо яскраво проявляється у випадку з творами Бетховена, зокрема його «32 варіаціями для фортепіано» [6, 7].

Ігор Левіт і Данііл Трифонов підходять до цього твору з особливою увагою до його архітектоніки, прагнучи відобразити діалектичну напруженість між стабільністю теми та динамічністю її варіаційного розвитку. Їхні інтерпретації відображають глибоке розуміння внутрішньої логіки твору, що є характерним для сучасного підходу до виконання Бетховена, який, на думку Альфреда Бренделя, передбачає «аналіз не лише звукової поверхні,

але й підкреслення логічних зв'язків між окремими частинами твору» [4, с. 74].

Ігор Левіт відомий своєю увагою до деталей та глибоким аналітичним підходом до виконання творів Бетховена. У його інтерпретації «32 варіацій» можна почути чітке структурне розуміння кожної частини твору. Левіт акцентує увагу на контрастах між варіаціями, виділяючи драматичні моменти за допомогою тонких динамічних нюансів та ретельно продуманого фразування. Його виконання вирізняється ясністю та прозорістю звучання, що дозволяє слухачеві повністю зануритися у складну текстуру твору.

Данііл Трифонов надає «32 варіаціям» особливої експресивності та емоційної насиченості. Його інтерпретація відзначається інтенсивністю та енергією, особливо в тих частинах, де Бетховен використовує складні ритми та текстури.

Мюррей Перехія відомий своїм елегантним та витонченим стилем виконання. У його інтерпретації «32 варіацій» чутно ретельне опрацювання кожного нюансу, кожна фраза відрізняється ясністю та витонченістю. Перехія акцентує увагу на музичних лініях, створюючи відчуття цілісності та гармонії. Його підхід відрізняється особливою увагою до мелодійних елементів і логічних зв'язків між різними варіаціями, що робить його інтерпретацію особливо виразною і зв'язною.

Андраш Шифф, який відомий своїми глибокими інтерпретаціями творів Бетховена, у своїй версії «32 варіацій» підкреслює архітектурну структуру твору. Він ретельно вибудовує кожен варіацію, створюючи відчуття поступового розвитку та наростання музичного матеріалу. Шифф акцентує увагу на поліфонічних і контрапунктичних елементах, що надає його виконанню інтелектуальну глибину та структурну цілісність.

Інтерпретації Ігоря Левіта, Мюррея Перехії та Данііла Трифопова демонструють різні підходи до виконання цього твору, кожен з яких має свою унікальну логіку та естетику. Якщо Левіт підкреслює драматичність і контрастність варіацій, то Перехія зосереджується на витонченості та елегантності, а Трифонов акцентує увагу на динамічності та експресивності фортепіанного звучання. Такий інтерпретаційний плюралізм, на думку

Альфреда Бренделя, є природним наслідком розвитку сучасної виконавської культури, яка прагне до різноманітності та індивідуалізації підходів до виконання класичних творів.

«32 варіації для фортепіано» Бетховена – це не просто технічно складний твір, але й глибокий музичний текст, який відкриває багато можливостей для інтерпретації. Сучасні піаністи, такі як Ігор Левіт, Данііл Трифонов, Мюррей Перехія та Андраш Шифф, пропонують різноманітні підходи до виконання цього шедевра, кожен з яких дозволяє підкреслювати різні аспекти його музичної та драматичної структури. Ця варіативність інтерпретацій демонструє, наскільки багатогранна та глибока музика Бетховена, і як кожен виконавець вносить у неї свою унікальну перспективу.

Інтерпретації фортепіанних творів Бетховена значною мірою залежать від культурного контексту, в якому вони здійснюються. Сучасний світ, зі своєю складною соціальною та політичною динамікою, впливає на спосіб, у який виконавці трактують музику Бетховена. Його твори, які в минулому розглядалися як символи індивідуальної свободи та боротьби з деспотизмом, сьогодні можуть бути переосмислені у світлі сучасних викликів – таких, як боротьба за соціальну справедливість, екологічні проблеми або питання глобальної рівності.

Ці нові культурні контексти знаходять своє відображення у виконавських підходах, що часто включають у себе елементи соціальної критики або відображають актуальні суспільні настрої. Наприклад, у виконанні Ігоря Левіта можна відчутти відлуння сучасних ідеалів соціальної відповідальності, які він висловлює не лише через свою музику, але й через свою публічну діяльність. Такий підхід до інтерпретації музики Бетховена підтверджує думку Річарда Тарускіна, який зазначав, що музика завжди була і залишається дзеркалом свого часу.

Таким дзеркалом постають і «33 варіації на вальс Діабеллі», що були написані на основі вальсу Антоніо Діабеллі, австрійського композитора і видавця, який у 1819 році запропонував кільком відомим композиторам того часу створити варіації на його простий вальс. План Діабеллі полягав у тому, щоб опублі-

кувати збірку, яка б складалася з варіацій різних авторів, що, безсумнівно, мало на меті популяризувати як самих композиторів, так і видавничу діяльність Діабеллі. Серед тих, хто взяв участь у проєкті, були такі видатні композитори, як Франц Шуберт, Карл Черні, Франц Ліст та інші.

Однак Бетховен, отримавши цей простий вальс, несподівано вирішив не просто написати одну варіацію, як пропонувалося, а створити повний цикл, що складався з 33 варіацій. Робота над ними тривала з 1819 по 1823 рік, і результат перевершив усі очікування. Цей твір став одним з найвидатніших зразків варіаційної форми у всій музичній літературі.

Варіації складаються з теми, написаної Діабеллі, та 33 варіацій на цю тему. Цікаво, що тема, з якої починається твір, є досить простою і не відрізняється особливою мелодійною чи гармонічною складністю. Проте саме ця простота стала для Бетховена основою, на якій він вибудував справжній музичний шедевр.

Варіації охоплюють широкий спектр музичних характеристик і стилів: від грайливих і легких до глибоких і драматичних. Кожна варіація демонструє не тільки технічну майстерність композитора, але й його здатність перевтілювати просту музичну ідею в щось значно більше.

Деякі з варіацій імітують стилі інших композиторів, зокрема Баха та Моцарта, що є свого роду музичними «омажами». Інші варіації демонструють винахідливість Бетховена у використанні контрапункту, ритмічних зміщень та інноваційних гармоній.

Форма варіацій була досить популярною в музиці XVIII століття, але Бетховен зумів підняти її на новий рівень. В його руках проста музична ідея перетворюється на полотно для експериментів та новаторства. Вже сама кількість варіацій – 33 – значно перевищує звичайну кількість для подібних творів, і це вказує на серйозність задуму Бетховена. Він не просто прикрашає або змінює тему, а створює цілий музичний світ, де кожна варіація має свою унікальну логіку та характер.

Ці варіації стали важливим етапом у розвитку музики. Вони демонструють, як глибоке знання традицій поєднується з інноваційним підходом до форми. Цей твір вважається одним

з найдосконаліших взірців варіаційної форми в історії музики, є обов'язковим для вивчення кожним професійним «серйозним» піаністом. Він вплинув на багатьох наступних композиторів, від Ференц Ліста до Арнольда Шенберга, які захоплювалися структурною складністю та музичним багатством варіацій Бетховена. Сучасні піаністи, такі як Андраш Шифф, Ігор Левіт та багато інших, продовжують виконувати ці варіації, відкриваючи для себе та слухачів нові грані цього шедеву.

В ХХІ столітті інтерпретації варіацій набули різноманітних трактувань завдяки стилістичному та технічному розвитку виконавського мистецтва. І. Левіт надає особливу увагу драматичним контрастам і текстурним змінам у варіаціях. Його виконання часто відрізняється відзначеною емоційною глибиною та технічною віртуозністю. Левіт інтерпретує твір з акцентом на психологічну напругу та глибину музичної фрази.

Д. Трифонов та його трактування 33 варіацій підкреслює ритмічну варіативність і енергетику тематичного розвитку, також інтегрує елементи драматичного контрапункту у своєму виконанні.

М. Перехія відомий своїм елегантним і детально опрацьованим стилем. У його виконанні 33 варіацій прослідковується особлива увага до чистоти та ясності кожної варіації. Перехія зосереджується на мелодійних лініях і гармонійних зв'язках, що створює відчуття цілісності та вишуканості. А. Шифф акцентує увагу на архітектурі та структурі твору. Його інтерпретація виділяється продуманістю розвитку теми і поступовим наростанням драматичного ефекту. Шифф підкреслює поліфонічні та контрапунктні елементи, надаючи виконанню інтелектуальної глибини.

«33 варіації на вальс Діабеллі» – це не просто музичний твір, а справжня подорож у світ бетховенської геніальності. Вони демонструють, як простота може стати основою для найскладніших музичних конструкцій та як через музику можна передати всю багатогранність людського досвіду. Цей твір залишається одним із найважливіших і найвпливовіших у репертуарі кожного піаніста, підтверджуючи своє місце в історії музики як справжнього шедеву.

Наукова новизна статті визначається музикознавчим осмисленням змін у виконавських практиках, зокрема через призму робіт видатних музикознавців, таких як Чарльз Розен, Річард Тарускін та Альфред Брендель, котрі дозволяють виявляти відмінності та характерні риси сучасних інтерпретацій, реконструкції сприйняття та діяння класичної музики. Доводиться, що вивчення сучасних інтерпретацій фортепіанних варіацій Бетховена є важливим для розуміння змін у музичній культурі та у розвитку виконавського мистецтва. Сучасні інтерпретації варіацій Людвіга ван Бетховена є яскравим прикладом того, як музика може зберігати свою актуальність і водночас трансформуватися під впливом нових культурних, технологічних та методологічних умов, а виконання Бетховена сьогодні постає сферою реалізації найрізноманітніших інтерпретаційних підходів, кожен з яких має свою логіку і виправданість.

Висновки. Класичні твори Бетховена продовжують бути важливими не лише як частина історичної спадщини, але й як об'єкти сучасного музичного аналізу та виконавської діяльності. В умовах глобалізації та технологічного прогресу, новітні методи дослідження і виконання надають нові можливості для інтерпретації і переосмислення класичних творів.

Інтерпретаційний плюралізм, характерний для сучасної музичної практики, відкриває нові перспективи для розуміння музики Бетховена. Сучасні виконавці використовують різноманітні підходи, від історично інформованого виконання до індивідуальних стильових інновацій, що збагачує сприйняття музичних творів і дозволяє створювати унікальні інтерпретації, котрі сприяють розширенню можливостей музичної комунікації.

Інтерпретаційний плюралізм, характерний для сучасної музичної культури у цілому, дозволяє по-новому почути та відчувати музику Бетховена, відкриваючи нові грані його творчості, водночас підтверджуючи її вічну значущість.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Rosen, Charles. (2002). *Beethoven's Piano Sonatas: A Short Companion*. Yale University Press [in English].
2. Taruskin, Richard. (2005). *Music in the Late Twentieth Century: The Oxford History of Western Music*. Oxford University Press [in English].

3. Brendel, Alfred. (2015). *Music, Sense and Nonsense: Collected Essays and Lectures*. Robson Press [in English].
4. Brendel, Alfred. (2001). *On Music: Collected Essays*. A Cappella Books [in English].
5. Solomon, Maynard. (1977). *Beethoven*. Schirmer Books [in English].
6. Lockwood, Lewis. (2003). *Beethoven: The Music and the Life*. W. W. Norton & Company [in English].
7. Kinderman, William. (2009). *Beethoven*. University of California Press [in English].

REFERENCES

1. Rosen, Charles. (2002). *Beethoven's Piano Sonatas: A Short Companion*. Yale University Press [in English].
2. Taruskin, Richard. (2005). *Music in the Late Twentieth Century: The Oxford History of Western Music*. Oxford University Press [in English].
3. Brendel, Alfred. (2015). *Music, Sense and Nonsense: Collected Essays and Lectures*. Robson Press [in English].
4. Brendel, Alfred. (2001). *On Music: Collected Essays*. A Cappella Books [in English].
5. Solomon, Maynard. (1977). *Beethoven*. Schirmer Books [in English].
6. Lockwood, Lewis. (2003). *Beethoven: The Music and the Life*. W. W. Norton & Company [in English].
7. Kinderman, William. (2009). *Beethoven*. University of California Press [in English].